

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Sybrand Buma

‘Zorgen van mensen moeten onze zorgen zijn’

Aan de vooravond van de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 publiceerde Sybrand Buma onlangs een boek waarin hij aan de hand van het persoonlijke verhaal van zijn familie- en levensgeschiedenis teruggrijpt op westerse waarden en tradities. Zo wil hij een antwoord formuleren op wat door hem wordt omschreven als ‘een onbestemde spanning in onze samenleving’. In *Tegen het cynisme. Voor een nieuwe moraal in de politiek* kritiseert Buma de vluchtigheid van de huidige politiek die, in de greep van de beeldvorming, zich verliest in crisismanagement op de korte termijn. Zo’n politiek ondermijnt de fundamenteën van ons samenleven en holt de dragende verhalen van Nederland en Europa uit.

‘Politiek en bestuur zijn niet meer voldoende in staat vooruit te kijken en problemen tijdig te onderkennen. Wat overblijft is het cynisme van de procespolitiek, die haar legitimatie vooral tracht te ontleen aan het bewerkstelligen van economische groei. Het is geen wonder dat dit op zijn beurt cynisme opwekt bij veel burgers: zij hebben het gevoel dat politiek er niet meer voor hen is, omdat die hun diepste zorgen – gevoelens van vervreemding, het verlies van culturele identiteit en morele onzekerheid – niet onderkent.’

‘Ook nu is dat weer zichtbaar. De economische cijfers zijn gemiddeld misschien goed, maar dat geldt ten eerste lang niet voor iedereen. Bovendien gaat die gedachte voorbij aan de oprechte zorgen die mensen sociaal-cul-

SYBRAND BUMA (1965)

Fractievoorzitter en lid van de Tweede Kamer namens het CDA.

tureel hebben. Mensen vragen zich af wat het is om Nederlander te zijn. Zij vragen zich af wat ons bindt en wat de morele basis is van dit land. Het is niet genoeg om hun zorgen te begrijpen – nee, hun zorgen moeten ónze zorgen zijn.’

* * *

Welk antwoord geeft het boek op het zojuist geconstateerde probleem? ‘In mijn boek ga

ik eerst op zoek naar de vaste grond die we onder onze voeten behoeven. In wezen gaat het dan om niets minder dan het herontdekken van waar onze democratie voor dient. Wat immers vandaag op het spel staat, is de instandhouding van een vreedzame samenleving. Dat kan alleen maar door de herontdekking van het collectieve waardesysteem dat we in de loop van eeuwen hebben opgebouwd. Dat is immers wat ons bindt.’

‘De historie van de christendemocratie is diep verbonden met de gemeenschappelijke waarden en normen, de tradities en gebruiken en de betekenis van de Europese geschiedenis waarnaar we zoeken. Het in 1980 opgerichte CDA is veel meer dan een fusiepartij; de partij kan putten uit de joods-christelijke traditie die ruim twee millennia teruggaat.’

‘Opvallend zijn bovendien de sterke parallellen tussen de politiek-maatschappelijke situatie van onze tijd en die ten tijde van de totstandkoming van de voorlopers van het CDA. Eind negentiende eeuw was er de impact van de industrialisatie, terwijl wij vandaag worden geconfronteerd met de ingrijpende omslag van de informatiesamenleving. Waren het destijds de arbeiders die in de knel kwamen en de industriëlen die profiteerden, daar zien we nu dat er scheidslijnen ontstaan tussen hen die kunnen meekomen in de wereld van globalisering en zij die dat niet kunnen. Maar het belangrijkste is misschien nog wel hoe daarop politiek werd gereageerd. Liberalen en socialisten richtten zich voornamelijk op vragen van materiële aard: hoe moet de koek worden verdeeld? Katholieken en protestanten, die het gevaar van revolutie onderkenden, zetten in op hervorming en onderkenden daarbij het fundamentele belang van de identiteit en inspiratie van mensen.’

* * *

Waaruit bestaat de hoopvolle boodschap van *Tegen het cynisme*? ‘Die zit allereerst in de waardering voor de inzet voor onze naaste, en voor rechten en plichten tegenover het ongebreidelde liberalisme, en in mijn pleidooi voor de samenleving tegenover het heersende individualisme. De hoop zit voorts in het vernieuwende dat uit de samenleving zelf komt en waar de politiek bij kan aansluiten. Kortom, hoop zit in feite in ons allemaal en is niet iets wat uit Den Haag of van de markt komt. We kunnen het leren van onze traditie, waarin geloof, hoop en liefde een belangrijke plaats innemen. Als mij één ding opnieuw duidelijk is geworden bij het schrijven van dit boek, dan is het dat de CDA-filosofie echt klopt.’

‘Het sluit zonder meer aan bij het bij velen ontloken besef dat de geschiedenis geen pad is naar een liberaal einddoel. Dat de geschiedenis niet het verhaal is van de mens die zich emancipeert van een onderdrukkend collectivisme naar een bevrijdend individualisme, maar dat een nieuw evenwicht van rechten en plichten nodig is. Ik vind dat besef ronduit hoopvol.’

‘Gelijkheid betekent niet dat we in economisch opzicht allemaal gelijk moeten zijn, maar dat er voor iedereen een taak is, dat iedereen ertoe doet. En met vrijheid bedoelen we niet “doen wat je wilt”, maar de vrijheid om het goede te doen, om verantwoordelijkheid te dragen. Vandaar mijn pleidooi voor een maatschappelijke dienstplicht. Het leven is niet alleen maar het beste uit jezelf halen, maar ook het beste uit de ander halen. Bijvoorbeeld zoals men in Crooswijk doet, waar migranten met een uitkering Nederlands leren van oudere Rotterdamers en in ruil daarvoor boodschappen voor hen doen. Dát zijn hoopvolle initiatieven.’

door Maarten Neuteboom